

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Французька мова і література, англійська мова»

Спеціальність B11 Філологія

Спеціалізація B11.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

Галузь знань B Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Сучасна українська літературна мова
Викладач (-і)	Пена Любов Іванівна
Контактний телефон викладача	0972168948
Е-mail викладача	liubov.pena@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Упродовж семестру за встановленим на кафедрі розкладом.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Курс «Сучасна українська літературна мова» є важливим складником програми підготовки бакалаврів освітньої програми «Французька мова і література, англійська мова» (перший бакалаврський рівень), оскільки на знаннях рідної мови базується набуття навичок говоріння і писання іноземною мовою, розвиток комунікативних навичок філолога. Ґрунтовне оволодіння сучасною українською літературною мовою необхідне для успішної комунікативної діяльності, редагування оригінальних та перекладних текстів чи в інших сферах можливої професійної діяльності іноземних філологів.</p>	
3. Мета і цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета навчальної дисципліни – дати студентам теоретичні знання із сучасної української літературної мови (зокрема з фонетики, орфоєпії, орфографії, лексикології, фразеології, лексикографії, морфеміки та словотвору, морфології, синтаксису), допомогти їм практично оволодіти літературними нормами (орфографічними, орфоепічними, лексичними, фразеологічними, словотвірними, стилістичними та ін.), спрямувати навчальний потенціал студентів на розширення їхньої правописної та вимовної компетенцій, збагачення їхнього лексичного запасу, освоєння фразеологічного фонду української мови, засвоєння морфемного та словотвірного аналізів лексичної одиниці; нормативне володіння морфологічними, синтаксичними та пунктуаційними нормами. Завдання: забезпечити фахову підготовку студентів із сучасної української літературної мови; ознайомити їх із ключовими поняттями науки про мову; розглянути різнорівневі мовні одиниці, поглибити навички оперування мовними нормами. Методи навчання: інтерактивний метод, метод активних вправ, метод аналізу першоджерел, метод навчання через контекст, метод аналізу та синтезу. Методи контролю: усне опитування (усне повідомлення, участь в дискусії, аналіз першоджерел, виконання практичних завдань), письмові самостійні роботи, тестування. Екзамен.</p>	
4. Програмні компетентності	

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності:

7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).
9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами, зокрема французькою та англійською мовами.
11. Здатність до надання консультацій з дотриманням норм літературної мови та культури мовлення.
12. Здатність до організації ділової комунікації.

5. Програмні результати навчання

1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.
11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.
17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.
18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних обставинах.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	-
практичні заняття	30
самостійна робота	60
Ознаки навчальної дисципліни	

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова	
2	035 Філологія	1	О	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		Кількість годин		
		лекції	практ.	сам. роб.
Тема 1. Вступ. Фонетика як лінгвістична дисципліна. Звукова система СУЛМ. Зміни звуків у потоці мовлення. Фонологічна система СУЛМ. Морфонологія. Орфоепія. Орфографія.			2	4
Тема 2. Предмет і завдання лексикології. Поняття			2	4

про лексичну систему. Лексичне значення слова. Полісемія, моносемія, терміни сучасної української мови. Питома українська і запозичена лексика у складі української мови. Лексика української мови з погляду її вживання. Стилiстично нейтральна і маркована лексика української мови. Фразеологія як розділ мовознавства. Класифікація і джерела походження фразеологічних одиниць. Лексикографія як лінгвістична дисципліна.			
Тема 3. Поняття про морфеміку СУМ. Предмет і завдання морфеміки. Кореневі й афіксальні морфеми. Основа слова. Повний морфемний аналіз слова. Історичні зміни в морфемній структурі слова. Афіксоїди. Словотвір як лінгвістична дисципліна. Комплексні одиниці словотвору. Морфологічні і неморфологічні способи словотворення.		2	4
Тема 4. Граматика як наука. Граматичне значення. Граматична форма. Граматична категорія. Частини мови. Принципи їх класифікації.		2	4
Тема 5. Іменник. Лексико-граматичні категорії іменника. Категорії роду, числа, відмінка іменників. Словозміна іменника: відміни іменників, особливості словозміни іменників I, II, III і IV відмін. Морфологічний аналіз іменників.		2	4
Тема 6. Прикметник: лексико-граматичні розряди; ступені порівняння; форми, словозміна.		2	4
Тема 7. Числівник: загальна характеристика, розряди за значенням; синтаксичні зв'язки; відмінювання.		2	4
Тема 8. Займенник: розряди за значенням, співвіднесення з іменними частинами мови, відмінювання.		2	2

Тема 9. Дієслово. Категорія виду. Категорія перехідності / неперехідності. Категорія стану. Категорія способу. Категорія часу. Дієвідмінювання. Категорії особи, роду і числа. Дієприкметник. Дієприслівник. Предикативні форми на -но, -то.		2	4
Тема 10. Прислівник. Розряди за наченням. Правопис прислівників.		2	4
Тема 11. Службові частини мови. Прийменник. Сполучник. Частка. Вигук.		2	2
Тема 12. Синтаксис як розділ граматики. Синтаксис в системі лінгвістичних дисциплін. Словосполучення: типи за будовою; типи зв'язку слів у словосполученні.		2	2
Тема 13. Речення: основні ознаки; типи речень. Головні члени речення, способи їх вираження. Другорядні члени речення, способи їх вираження.		2	6

Тема 14. Ускладнене просте речення. Поняття про ускладнення. Однорідні члени речення. Відокремлені члени речення. Звертання. Вставні слова, словосполучення. Пунктуація простих ускладнених речень.		2	6
Тема 15. Складне речення, його різновиди. Складносурядне речення. Складнопірядне речення, його типи. Безсполучникове речення. Складні синтаксичні конструкції. Період. Чуже мовлення. Пунктуація складного речення.		2	6
ЗАГАЛОМ:	0	30	60
7. Система оцінювання навчальної дисципліни			

<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>Система оцінювання курсу – відповідно до критеріїв оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Загальна максимальна сума балів за курс – 100 балів і є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу та балів, отриманих під час іспиту. Допуск до іспиту передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів).</p> <p>Студент, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2 на консультаціях викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань).</p>
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Передбачено самостійні роботи, письмове підсумкове тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua.</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>Опрацювання програмових питань зі всіх розділів курсу. Форма: усне повідомлення, дискусія, аналіз першоджерел, виконання практичних завдань.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Допуском до іспиту є отримання позитивної підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). Під час визначення рейтингового підсумкового контролю враховується опрацювання тем, успішне виконання контрольних робіт, контроль самостійної роботи.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Форма підсумкового контролю – іспит. Форма складання – комбінована. Здобувачеві пропонується екзаменаційний білет із чотирьох завдань – двох теоретичних і двох практичних. Максимальна кількість балів за іспит – 50 балів.</p> <p>Студент, який не набрав 25 балів за відомістю №1, має право</p>

	<p>скласти іспит за відомістю №2.</p>
<p>8. Політика навчальної дисципліни</p>	

Студент повинен добросовісно готуватися до всіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.

Академічна доброчесність

Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном або іншими пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до [Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#) та [Процедури забезпечення дотримання академічної доброчесності](#).

Відвідування занять

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях, пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено [Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#). Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять і письмових робіт, на консультаціях викладача.

Навчання за індивідуальним графіком

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань у системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Перезарахування освітніх компонент

Процедуру перезарахування унормовано [Положенням про порядок визнання результатів навчання та ліквідації академічної різниці](#) та [Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#)

Неформальна освіта

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів із СУЛМ на різних платформах, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентовано [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Повторне вивчення дисципліни

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>.

9. Рекомендована література

1. Алексієнко Л.А., Зубань О.М., Козленко І.В. Морфологія сучасної української мови: [Морфологія. Словотвір. Парадигмологія]: навч. посіб.; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Київський ун-т, 2014. 675 с.
2. Арібжанова І. Сучасна українська мова. Базові поняття синтаксису: навч.посібник. К. : Київський ун-т, 2016. 159 с.
3. Білавич Г. Сучасна українська мова з практикумом (Фонетика. Фонологія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Морфеміка. Словотвір): навч.-метод. посібник. Ів.-Франківськ, 2021. 280 с.
4. Бодик О. П. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія : навч. посібник. Рек. МОН. К. : ЦУЛ, 2011. 416 с.
5. Бойко В.М., Давиденко Л.Б. Граматика української мови: морфеміка, словотвір, морфологія : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2014. 246 с.
6. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. Київ : Академія, 2006. 368 с.
7. Вихованець І.Р., Городенська К.Г. Теоретична морфологія української мови: академічна граматика української мови. Київ : Пульсари, 2004. 400 с. URL: <http://1576.ua/books/3368>
8. Горпинич В. О. Морфологія української мови : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : ВЦ «Академія», 2004. 336 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=1239>
9. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія / І.Р.Вихованець, К.Г.Городенська, А.П.Загнітко, С.О.Соколова; за ред. К.Г.Городенської. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
10. Громик Ю. Український правопис: навч. посібник. К. : Кондор, 2018. 166 с.
11. Лаврінець О., Симонова К., Ярошевич І. Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ : Видавничий дім «Киево-Могилянська академія», 2019. 524 с.
12. Плющ М.Я. Граматика української мови : у 2 ч. Ч. І. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : підручник. Київ : Вища школа, 2005. 286 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=1414>
13. Слинько І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. Київ : Вища школа. 1994. 670 с.
14. Сучасна українська літературна мова : підручник / А.П.Грищенко, Л.І.Мацько, М.Я.Плющ [та ін.]. Київ : Вища школа, 2002. 439 с.
15. Сучасна українська мова: Морфологія: Підручник. Затверджено МОН / за ред. А.К.Мойсієнка. Київ, 2013. 524 с.
16. Сучасна українська літературна мова : підруч. / за ред. М. Я. Плющ. Київ : Вища школа, 2003. 430 с.
17. Сучасна українська літературна мова. Фонетика : навч. посіб. / Н. Плющ та ін. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2002. 173 с.
18. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика : підруч. / А.К. Мойсієнко та ін. Київ : Знання, 2013. 340 с.
19. Українська мова : енциклопедія / редкол. : Русанівський В. М., Тараненко О.О. (співголови), Зяблюк М.П. [та ін.]. [2-ге вид., випр. і доп.]. Київ : Вид-во «Укр. енциклопедія» ім. М.Бажана, 2004. 824 с
20. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. Київ : Наукова думка, 2019. 392 с.
21. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 408 с
22. Ющук І.П. Українська мова: Підручник. 3-тє вид. Київ : Либідь, 2006. 640 с.